

Okuma Becerisi İle İlişkili Ölçek Geliştirme Süreci: Bir Tematik İçerik Analizi

The Process Of Developing A Scale Related To Reading Skills: A Thematic Content Analysis

Fatma Dudu ENGİN *

Esra KARAKUŞ TAYŞI **

Kübra ABLAK***

Makale Bilgisi

Geliş: 25.07.2024

Kabul: 03.11.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1522047

Anahtar Sözcükler:

Okuma, Okuma Becerisi, Ölçek Geliştirme, Tematik Analiz

ÖZET

Bu çalışmada Türkçe eğitiminde araştırmacılar tarafından okuma becerisi alanında geliştirilen ölçekler, içerik ve yöntem açısından kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı bu ölçeklerin mevcut durumunu değerlendirmek ve gelecekteki çalışmalara ışık tutmaktır. Araştırmada Türkiye’de sosyal bilimler alanında yayın yapan TOAD, ERIC, Web of Science, YÖK Tez, Google Akademik ve TR Dizin veri tabanları taranmıştır. Belirlenen kriterlere uygun 39 çalışma incelenmiştir. Bulgular; dokuz farklı alanda ölçek geliştirme çalışmalarının yapıldığını göstermiştir. Bu alanlarda yapılan çalışmaların 13’ünün okuma tutumu, 7’sinin okuma öz yeterliliği, 7’sinin okuma motivasyonu, 6’sının okuma kaygısı, 2’sinin okuma stratejileri bilişsel farkındalığı, 1’inin okuma stratejileri üst bilişsel farkındalık, 1’inin okuma kültürü, 1’inin okuma alışkanlığı ve 1’inin okuma ilgi ölçeği olduğu belirlenmiştir. Yapılan tematik içerik analizi sonucunda geliştirilen ölçeklerin çoğunlukla okuma tutumlarını ölçmeye odaklandığı görülmüştür. Okuma becerisine yönelik geliştirilen çalışmalar incelendiğinde çalışma grubu olarak en fazla ortaokul öğrencilerinin seçildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeklerin geliştirilmesinde açılımlı faktör analizi sıklıkla tercih edilirken hem açılımlı hem doğrulayıcı faktör analizinin birlikte kullanıldığı çalışmalar bulunmaktadır. Güvenilirlik analizlerinde ise en yaygın kullanılan yöntemin iç tutarlılık olduğu tespit edilmiştir. Bazı ölçeklerde ise güvenilirliği sağlamak için test tekrar test kullanılmıştır.

Article Information

Submission: 25.07.2024

Acceptance: 03.11.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1522047

Key Words:

Reading, Reading Skills, Scale Development, Thematic Analysis

ABSTRACT

This study provides a comprehensive analysis of scales developed by researchers to assess reading skills in Turkish education, focusing on content and methodology. The study aims to evaluate the current state of these scales and guide future research. Databases including TOAD, ERIC, Web of Science, YÖK Thesis, Google Scholar, and TR Index were systematically reviewed for studies published in the social sciences in Turkey. Thirty-nine studies meeting the inclusion criteria were analyzed. The findings revealed that scale development studies addressed nine different areas: reading attitude (13 studies), reading self-efficacy (7), reading motivation (7), reading anxiety (6), cognitive awareness of reading strategies (2), metacognitive awareness of reading strategies (1), reading culture (1), reading habit (1), and reading interest (1). Thematic content analysis indicated that most scales focused on measuring reading attitudes. Middle school students were the most frequently selected study group. Exploratory factor analysis was the most commonly used method in scale development, though some studies incorporated both exploratory and confirmatory factor analyses. For reliability, internal consistency was the predominant method, with test-retest reliability used in some cases. These findings highlight trends in the development and application of reading skill assessment tools, offering insights for future research.

Atf İçin

Engin, F. D.; Karakuş Tayşi, E., & Ablak, K. (2024). Okuma becerisi ile ilişkili ölçek geliştirme süreci: Bir tematik içerik analizi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28(3), 739-756. doi: 10.20296/tsadergisi.1522047

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kütahya, fatma.engin0@ogr.dpu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9980-1923>

** Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kütahya, esra.karakus@dpu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4669-6686>

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kütahya, kubra.ablak@ogr.dpu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6386-6764>

GİRİŞ

Günümüz dünyasında toplum hızla gelişmekte ve değişmektedir. Bireylerin hızla değişen ihtiyaçlarını karşılamak ve bu gereksinimlere uygun potansiyelde insan yetiştirilmesi için eğitim alanında gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar önemli bir yer tutmakta ve büyük değer taşımaktadır (Çiltaş, Güler ve Sözbilir, 2012). Söz konusu bu araştırmalar ile birlikte toplum tanınır, ihtiyaçları ve değişimleri nelerdir tespit edilir.

Toplumunu tanıma, ihtiyaçlarını belirleme aşamasında yapılan araştırmalarda kullanılan ölçeklere dikkat etmek gerekir. Ölçek geliştirme ya da ölçek uyarlama çalışmaları bir anda ortaya çıkabilecek çalışmalar değildir. Bu çalışmalar için uzun bir zaman dilimine ihtiyaç vardır. Ölçek geliştirmek isteyen araştırmacının bazı aşamaları izlemesi gerekmektedir (De Vellis, 2003). Sekiz aşamadan oluşan bu süreçte öncelikle ölçülmek istenilen değişken belirlenmelidir. Değişken, açık bir şekilde belirlendikten sonra kuramsal temeller açıklanmalı ve madde havuzu oluşturulmalıdır. Ölçme aracının nasıl olacağına karar verildikten sonra maddelerin içeriği hakkında uzman görüşü alınmalıdır. Kullanılan ölçeklerin güvenilirlik ve geçerlik bakımından uygun olup olmadığı analiz edilmelidir. Bunun için geçerlilik ve güvenilirlik ölçütlerine bakılması gerekmektedir. Ölçeklerin güvenilirlik ve geçerliliğini tespit etmek için pilot uygulama yapılması gerekmektedir. Ölçeğin gerçekten çalışıp çalışmadığına bu şekilde karar verilir. Ölçeğin ön uygulaması sonucunda maddeler değerlendirilmeli ve ölçeğin son şekli verilmelidir (Köklü, 1995; Delice ve Ergene 2015).

Veri toplama sürecinin ekonomik yükü, zorluğu gibi gerekçelerle son yıllarda ölçek geliştirme çalışmalarının durağan bir seyir izlediği görülmektedir. Ölçek geliştirme işlemlerinin desteklenmesi o toplumun ihtiyaçlarının belirlenmesi açısından önemlidir. Bu sayede bireylerin ihtiyaçları daha iyi anlaşılabilir ve bu ihtiyaçlara yönelik çözümler üretilebilir.

Ölçekler eğitim alanında da önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin ihtiyaçları hakkında veriler toplanıp çıkan sonuçlar doğrultusunda ihtiyaçların giderilmesinde ölçeklerin payı büyüktür. Hem eğitimin kalitesini artırmak hem öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını tespit edebilmek için eğitimin farklı alanlarında farklı boyutları inceleyen ölçeklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bunların başında da dil becerilerinin boyutlarını ölçen ölçekler gelmektedir. Eğitim-öğretim sürecinin her aşamasında bireyin kendisini ifade edebilmesi ve bilgiyi alabilmesi için anlama ve anlatma becerilerini kullanması gerekir.

Birey hayata geldiği andan itibaren edindiği dinleme becerisi ile ilerleyen zamanlarda eğitim hayatının başlamasıyla kazandığı okuma becerisi, anlama becerisinin temelini oluşturur. Bu temel oluşturma sürecinde okuma becerisinin kazandırılması son derece önemlidir. Alanyazın incelendiğinde okumanın pek çok tanımına rastlanılmıştır. Okuma; sesleri, sözcükleri, cümleleri ve metnin bütününe görme, anlama ve algılama işidir (Gündüz ve Şimşek, 2011). Okuma becerisi, öğrencilerin akademik başarılarını ve genel bilgi düzeylerini doğrudan etkiler. Bu becerinin edinimi ile birlikte öğrencilerin bilgiye ulaşmaları kolaylaşmakta ve öğrenme süreçleri daha verimli hâle getirmektedir.

Araştırmacılar okuma becerisinin farklı boyutlarını ölçebilmek için çeşitli ölçme araçları geliştirmişlerdir. Geliştirilen ölçekler, okumanın bilişsel ve duyuşsal alanlarıyla ilgili bilgi toplamak amacıyla gütmektedir. Türkiye’de yapılan okuma becerisi alanıyla ilgili ölçek geliştirme çalışmaları incelendiğinde, bilişsel ve duyuşsal alanda veri toplamayı amaçlayan pek çok ölçme aracına rastlanmıştır. Bu çalışmada okumanın duyuşsal alanını ölçen ölçekler üzerinde incelemelere yer verilmiştir. Duyuşsal alandaki ölçekler ile öğrencilerin okumaya karşı tutumu, kaygısı, öz yeterliliği vb. durumları belirlenerek, öğrencilerde oluşan okuma tutumları, okuma kaygısı vb. nedenlerin tespit edilip giderilmesi için çözüm yolları sunulmaya çalışılmıştır. Bu açıdan ölçekler, okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi bakımından önem taşımaktadır. Ölçeklerin ölçülmek istenen duruma doğru cevap verebilmesi için ölçek geliştirme basamaklarının hepsinin uygulanmış olup istenilen geçerlik ve güvenilirlik önlemlerinin yapılmış olması gerekir, yoksa mevcut durumu tespit etmekte yetersiz kalınır ve yapılan çalışmaların işlevselliği azalır.

Akademik çalışmalarda da en çok kullanılan veri toplama aracı ölçeklerdir dolayısıyla ölçek geliştirme aşamalarının dikkatle yapılması araştırma sonuçlarını etkilemesi bakımından oldukça önemlidir (Güvendir ve Özkan, 2015). Bu yüzden ölçek geliştirme çalışmalarının iyi irdelenmesi ve var olan eksikliklerin ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Alanyazın incelendiğinde geliştirilen ölçekleri sadece faktör analizi açısından inceleyen çalışmalar olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte geliştirilen ölçekleri bütüncül olarak ele alan çalışmalar da mevcuttur (Koyuncu ve Kılıç, 2019). Çoğunlukla eğitim bilimlerinde (Acar Güvendir ve Özer Özkan, 2015; Ayyıldız, 2022; Çüm ve Koç, 2013; Eminoğlu vd., 2024; Güler ve Ayan, 2020; Kaya Uyanık vd. 2017; Mor Dirlik, 2014; Şahin ve Boztunç Öztürk, 2018; Tavşancıl vd. 2014) ve fen ve matematik eğitiminde (Delice ve Ergene, 2015; Ergene, 2020; Gül ve Sözbilir, 2015) yapılan bu çalışma örneklerinden Türkçe eğitiminde oldukça azdır. Tekin ve Bolat (2018) tarafından 2006-2017 yılları arasında yazma eğitimi alanında geliştirilen ölçekler incelenmiş, okuma eğitimiyle ilgili de Cin-Şeker ve Yücel-Çetin (2022), 2009- 2020 yıllarında Türkiye’de geliştirilen ve yurtdışında geliştirilip uyarılma yapılan çalışmaları hazırladıkları form aracılığıyla incelemişlerdir. Bu çalışmada ise Türkiye’de uygulanan okuma becerisine yönelik hazırlanan ölçekler, Web Of Science dâhil detaylı bir şekilde taranarak 1990-2024 arasındaki ölçeklerin kapsamlı bir incelemesi yapılmıştır. İnceleme, ölçek geliştirmeye yönelik çalışmalardan ve geçerlik ve güvenilirlik süreçlerinden yola çıkarak hazırlanmış olan form ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada ölçekleri tematik içerik analizi yoluyla inceleyip ölçek geliştirme sürecindeki eksiklikleri ve yenilikleri ortaya çıkararak alana katkıda bulunmak ve ölçekleri araştırma sırasında kullanmak isteyen araştırmacıların daha bilinçli ve doğru ölçek seçimi yapmalarını ve böylece daha güvenilir sonuçlar elde ederek diğer araştırmacıları da doğru yönlendirmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. Bunun yanında alanyazındaki mevcut çalışmaların bütün olarak görülmesinin de yapılacak çalışmalar için yol gösterici nitelikte olacağı düşünülmektedir. Çalışma kapsamında, Türkiye’de sosyal bilimler alanında yayın yapan altı veri tabanı taranmıştır. Taranan çalışmalar, belirlenen kriterler doğrultusunda incelenmiş ve tablo hâlinde sunulmuştur. Çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

-Okuma becerisi ile ilgili ölçek geliştirme çalışmalarının yayın yılı, amaçları ve konu alanları nedir?

-Okuma becerisi ile ilgili ölçek geliştirme çalışmalarında madde havuzu hazırlanma süreci nasıl yürütülmüştür? Geliştirilen formun özellikleri (madde sayısı, cevap sayısı vb.); örneklem ve örneklem büyüklükleri; madde geçerlik ve güvenilirlik analiz türleri ve ölçeğin faktör boyutları nedir?

YÖNTEM

Bu araştırma bir tematik içerik analizi çalışmasıdır. Tematik içerik analizi, nitel araştırma bulgularını sistematik ve eleştirel bir şekilde analiz edip sentezleme yöntemidir. Söz konusu analiz, farklı araştırmalardan elde edilen verileri temalar ve kodlar aracılığıyla organize ederek araştırılan konunun genel yapısına dair derin bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda tematik içerik analizi, aynı konunun benzer ve ortak özelliklerini nitel olarak sentezleyerek çalışmalara ulaşma olanağı olmayan araştırmacıların ulaşabileceği kapsamlı bir kaynak olarak örnek teşkil edebilir (Çalık vd., 2005; Ünal vd., 2006; Ültay ve Çalık, 2012).

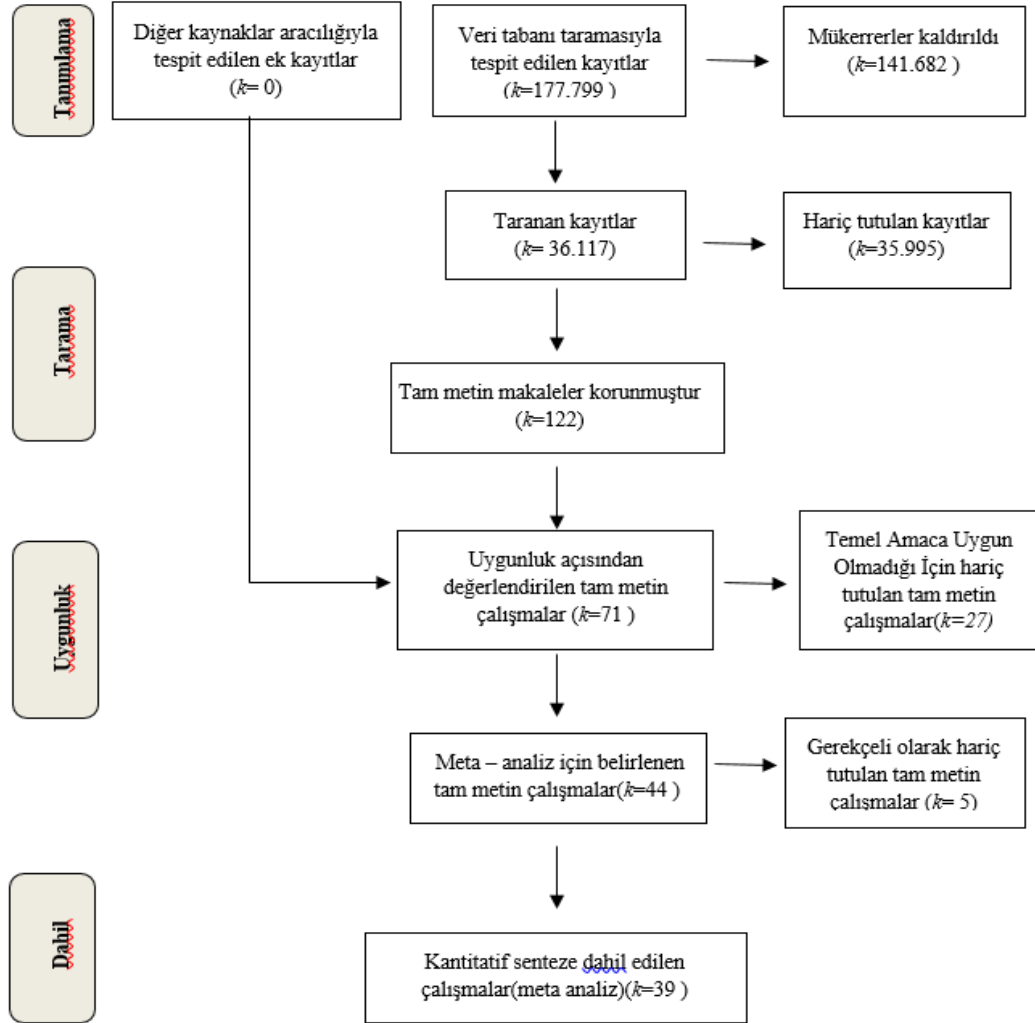
Araştırmanın Kapsamı ve Süreci

Verilerin Toplanması

Araştırmada ilk olarak kapsamlı bir alanyazın taraması gerçekleştirilmiş olup sadece Türkiye’de geliştirilen çalışmalar dikkate alınmıştır. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda veri güvenliği ve mevcut kaynakların geçerli olması göz önünde bulundurulduğu için verilerin toplanması aşamasında YÖK tez, TR dizin, TOAD, Google Akademik, ERIC ve Web Of Science (WOS) veri tabanlarında indekslenen ve tam metinlerine çevrimiçi ortamlarda ulaşılabilen makale ve tezler dâhil edilmiştir. İncelemeye alınacak ölçek geliştirme çalışmaları belirlenirken “okuma kaygı / tutum / öz yeterlilik / motivasyon / bilişsel farkındalık / üst bilişsel farkındalık/ilgi/kültür/alışkanlık ölçeği, ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik çalışması” anahtar kelimeleri sözü edilen veri tabanlarında hem Türkçe hem de İngilizce olarak taranmıştır. Bu aşamada araştırmacılar tarafından araştırmaya dâhil edilme ve araştırmadan hariç tutulma kriterleri belirlenmiştir. Çalışmaların analize dâhil edilme ölçütleri aşağıda belirtilmiştir:

- Çalışmaların taranan veri tabanlarında yer alması,
- Çalışmaların ölçek geliştirmeye yönelik olması,
- Çalışmaların araştırma alanına uygun olması,
- Çalışmaların sadece Türkiye’de seçilen örneklem grubuna uygulanması.

Bu çerçevede yapılan değerlendirmeler sonucunda incelemeye uygun olan toplam 39 çalışma tespit edilmiştir. Değerlendirmeye alınan makaleler ve tezler, hem bir ölçeğin geliştirilmesini hem de geliştirilen ölçeğin uygulanmasını ele alan çalışmaları kapsamıştır. Bu çalışmada, veri toplama ve analiz süreci, Moher vd., (2009) tarafından sunulan PRISMA akış diyagramına dayalı bir tematik içerik analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir (Şekil 1).



Şekil 1. Tematik içerik analizine dâhil edilen çalışmaların akış diyagramı

PRISMA diyagramı incelendiğinde belirtilen 6 veri tabanından okuma becerisine ilişkin tutum, kaygı, motivasyon, öz yeterlilik, okuma stratejileri bilişsel farkındalık, üst bilişsel farkındalık, ilgi, okuma kültürü, okuma alışkanlığı ile ilgili 177.799 çalışmaya ulaşılmıştır. İlgili konuya ilişkin ulaşılan 141.682 çalışmanın mükerrer olması gerekçesiyle analiz dışı tutulmuştur. Eleme işlemlerinden sonra geriye 36.117 çalışma kalmıştır. Kalan çalışmaların 36.078'i temel amaca ve senteze uygun olmadığı için incelemeye dâhil edilmemiştir. Elemeler sonucunda 39 çalışmanın ana temaları ve kodları belirlenmiştir.

Tematik İçerik Analizi Kapsamında Ele Alınan Konular ve Kodlama Yöntemi

Üç araştırmacı, araştırma kapsamındaki çalışmalarını tematik içerik analizi yöntemiyle birlikte incelemiştir. Bu incelemede her bir çalışma tek tek ele alınarak ana temalar belirlenmiş ve bu temalar detaylı bir şekilde analiz edilerek kodlanmıştır. Elde edilen kodlar ise tablo hâline getirilmiştir.

Tablo 1. Ana tema kodları ve temalar

Ana Tema Kodları	Temalar
OTÖGÇ	Okuma Tutumu Ölçek Geliştirme Çalışmaları
OÖYÖGÇ	Okuma Öz Yeterlilik Ölçek Geliştirme Çalışmaları
OKÖGÇ	Okuma Kaygısı Ölçek Geliştirme Çalışmaları
OMÖGÇ	Okuma Motivasyonu Ölçek Geliştirme Çalışmaları
OBFÖGÇ	Okuma Bilişsel Farkındalık Ölçek Geliştirme Çalışmaları
OÜBFÖGÇ	Okuma Üst Bilişsel Farkındalık Ölçek Geliştirme Çalışmaları
OİÖGÇ	Okuma İlgisi Ölçek Geliştirme Çalışmaları
OAÖGÇ	Okuma Alışkanlığı Ölçek Geliştirme Çalışmaları
OKÖGÇ	Okuma Kültürü Ölçek Geliştirme Çalışmaları

Araştırmanın güvenilirliğini teyit etmek için belirlenen ana temalardan rastgele seçilen birer makale, her üç araştırmacı tarafından da bireysel olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler tamamlandıktan sonra bulgular karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada araştırmacıların büyük ölçüde aynı fikirde olduğu görülmüştür. Buna karşın, herhangi bir uyumsuzluk tespit edildiğinde ise makaleler tekrar gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma geçerliliğinin sağlanması amacıyla Barroso ve Sandelowski'nin (2007) meta-sentezde geçerliliği elde etmek için belirledikleri tanımlayıcı, yorumlayıcı ve kuramsal geçerlilik ölçütlerine göre gerçekleştirilmiştir. Bu üç geçerlik türü araştırmanın ne kadar güvenilir, anlamlı ve teorik açıdan sağlam olduğunu kapsamlı bir şekilde değerlendirmeye yardımcı olur (akt: Aküzüm ve Özmen, 2013).

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, içerik analizinde Kelecioğlu vd., (2015) tarafından geliştirilen "Ölçek Geliştirme Süreci Kontrol Formu" ndan yararlanılan bir araç kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında tematik içerik analizine dâhil edilen çalışmalar, ana temalar altında sınıflandırılarak okuma tutum ölçekleri "T1,T2..." , okuma kaygı ölçekleri "K1,K2..." , okuma motivasyon ölçekleri "M1,M2..." , okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçekleri "BF1,BF2" , okuma stratejileri üst bilişsel stratejiler "ÜBF1" , okuma öz yeterlilik ölçekleri "ÖY1,ÖY2..." , okuma ilgisi ölçekleri "İ1" , okuma alışkanlığı "A1" , okuma kültürü "K1" şeklinde kodlanmıştır.

Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yayın yılı, giriş ve madde havuzunun hazırlanması süreci ile ilgili ayrıntıların incelendiği bölüm Tablo 2'de gösterilmiştir. Geliştirilen form örneklem ve büyüklüğü ile ilgili detaylar Tablo 3'te incelenmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları analizleri ile ilgili bilgiler ve faktör boyutları ise Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların yayın yılı, giriş ve madde havuzunun hazırlanması süreci ile ilgili ayrıntılar

Ana Tema	Makalenin Kodu	Yayın Yılı	Giriş		Madde Havuzunun Hazırlanması												
			Amacın Belirtilmesi	Kuramsal Temellerin	Madde Yazım Süreci			Olumsuz Maddeler		Uzman Görüşü		Uzman Nitelikleri			Ön Değ. Uygulaması		
					Görüş Alma	Kaynak Tarama	Diğer	Var	Yok	Hayır	Evet	Konu Alanı	Ölçme ve Değ.	Diğer	Belirtilmemiş	Hayır	Evet
Kaygı	K1	2020	✓	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	K2	2015	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-	✓
	K3	2014	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	K4	2022	✓	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓	-	-	✓
	K5	2022	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	✓	-	✓
	K6	2019	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	✓
Motivasyon	M1	2013	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	-	✓	-	-	✓
	M2	2015	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	✓	-	✓
	M3	2018	✓	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-	✓
	M4	2022	✓	✓	-	✓	-	✓	-	-	✓	✓	-	✓	-	-	✓
	M5	2022	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-	✓
	M6	2023	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓	-	-	✓
	M7	2024	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	✓	-
Bil. Fark.	BF 1	2009	✓	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	✓
	BF 2	2023	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-
Ü. Bil. Fark.	ÜB F1	2016	✓	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	-
Kültür	K1	2017	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
Algı	A1	2015	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	-	-	✓
İlgi	İ1	1990	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	✓

Tutum	T1	2009	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T2	2014	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T3	2014	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T4	2015	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T5	2016	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T6	2018	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T7	2018	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T8	2019	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T9	2020	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T10	2022	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T11	2023	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T12	2022	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	T13	2023	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
	Öz Yeterlik	ÖY1	2013	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	✓	✓
ÖY2		2018	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-
ÖY3		2019	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	✓	-	✓
ÖY4		2011	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	✓	-	✓
ÖY5		2024	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓
ÖY6		2019	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	✓	-	✓
ÖY7		2020	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	✓

Tablo 2 incelendiğinde; OTÖGÇ ana temasında 13, OÖYÖGÇ ana temasında 7, OİÖGÇ ana temasında 1, OKÖGÇ ana temasında 6, OMÖGÇ ana temasında 7, OBFÖGÇ ana temasında 2, OÜBFÖGÇ ana temasında 1, OKÖGÇ ana temasında 1, OAÖGÇ ana temasında 1 çalışmanın varlığından söz edilmektedir. Çalışmaların tamamında amacın belirlendiği ve belirtildiği tespit edilmiştir. Analiz edilen çalışmaların madde yazım sürecinde görüş alma veya kaynak tarama çalışmalarına tabi tutulduğu görülmektedir. Görüş alınan uzmanlar açısından değerlendirildiğinde çalışmaların neredeyse tamamında alan uzmanının, 23 tanesinde ölçme ve değerlendirme uzmanının, 10 tanesinde diğer alanlardan uzmanların görüşünün alındığı belirlenmiştir. Aynı zamanda 5 çalışma hariç diğer çalışmalarda ön değerlendirme çalışmaları yapılmıştır. Geliştirilen ölçeklerin 19 tanesinde olumsuz maddeye yer verilmezken diğerlerinde yer verilmiştir.

Tablo 3. Geliştirilen form örneklem ve büyüklüğü ile ilgili detaylar

Ana Temalar	Makale – Tez Kodu	Geliştirilen Form								Örneklem					Örneklem Büyüklüğü						
		Madde Sayısı			Cevap Kategorisi Sayısı				Maddelerin Verilmesi		İlkokul	Ortaokul	Lise	Lisans	Diğer	100' ün altı	100-199	200-299	300-499	500-999	1000 ve üstü
		1-25	25-50	50 üzeri	3' lü	4' lü	5' li	6' li	Evet	Hayır											
Kaygı	K1	-	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
	K2	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
	K3	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
	K4	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
	K5	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
	K6	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
Motivasyon	M1	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
	M2	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓
	M3	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
	M4	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
	M5	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
	M6	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
	M7	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-	-
Bil. Fark.	BF1	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	✓
	BF2	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓
Ü. Bil. Fark.	ÜB	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-
Kültür	K1	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-
Algı	A1	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓
İlgi	İ1	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-
Tutum	T1	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
	T2	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-
	T3	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-
	T4	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-
	T5	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓
	T6	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
	T7	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-
	T8	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
	T9	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
	T10	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
	T11	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
	T12	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
	T13	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
Öz Yeterlilik	ÖY1	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-

ÖY 2	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-
ÖY 3	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
ÖY 4	-	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
ÖY 5	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
ÖY 6	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
ÖY 7	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-

Ortaokul öğrencilerinin yoğunlukta olduğu, lise ve lisans öğrencilerinin ise daha az sayıda yer aldığı tematik içerik analizi çalışmalarının örneklem türleri Tablo 3'te incelenmiştir. Buna göre ilköğretim öğrencilerinin 8, ortaokul öğrencilerinin 23, ortaöğretim öğrencilerinin 4, lisans öğrencilerinin 10 ve diğer grupların 3 çalışmada çalışma grubu olarak seçildiği tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında ele alınan çalışmaların %50'den fazlasında 100 ila 499 kişilik örneklem grupları kullanıldığı, geri kalan çalışmalarda ise 500 ve üzeri katılımcının yer aldığı görülmüştür. Cevap kategorisi dağılımı açısından incelendiğinde geliştirilen ölçeklerin neredeyse tamamının 5'li likert şeklinde olduğu görülmüştür. Ayrıca sadece 5 çalışmada ölçek maddelerinin verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4. Geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları analizleri ile ilgili bilgiler ve faktör boyutları

Ana Tema	Makale Kodu	Analizler																						
		Yapı Geçerliliği			Hem AFA hem DFA Yapılan Çalışmalardaki Gruplar			Ölçüt Geçerliliği				Madde Analizi		Güvenirlik			Faktör Boyutları							
		AFA	DFA	Yapılmamış	Aynı	Farklı	Belirtilmemiş	Uygunluk Geçerlik	Yordama Geçerliliği	Kapsam Geçerliliği	Yapılmamış	Alt-üst grup analizi	Madde test korelasyonu	Yapılmamış	ic Tutarlılık	Test-tekrar test	Esdeğer formlar	Yapılmamış	1	2	3	4	5 ve Üzeri	
Kaygı	K2	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	
	K2	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	
	K3	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	
	K4	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	
	K5	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	
	K6	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Motivasyon	M1	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
	M2	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
	M3	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
	M4	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
	M5	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
	M6	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
	M7	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-

Bil. Fark.	BF 1	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	✓	-	-
	BF 2	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓
Ü. Bil. Fark.	ÜB F1	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-
Kültür	K1	✓	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Algı	A1	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
İlgi	İ1	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
Tutum	T1	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-
	T2	✓	-	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-
	T3	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-
	T4	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-
	T5	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	✓
	T6	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	-
	T7	✓	-	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-
	T8	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓
	T9	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	✓	-
	T10	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
	T11	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	✓	-	-
	T12	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-
	T13	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	✓	-	-
Öz Yeterlik	ÖY 1	✓	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	
	ÖY 2	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	
	ÖY 3	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	
	ÖY 4	✓	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	-	-	✓	-	
	ÖY 5	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-
	ÖY 6	✓	✓	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	✓
	ÖY 7	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-

Tablo 4 incelendiğinde ölçek geliştirme çalışmalarının hepsinde yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla açımlayıcı (AFA) veya doğrulayıcı (DFA) faktör analizlerinin yapıldığı ayrıca 27 çalışmada hem AFA hem de DFA çalışmasının birlikte yapıldığı tespit edilmiştir. Ölçüt geçerliliği açısından incelendiğinde pek çok çalışmada uygunluk ve yordama geçerliliği çalışmaları ile ilgili bilgiye ulaşılamazken, güvenilirlik analizlerine ait bulgular incelendiğinde çalışmaların tamamında iç tutarlılığa bakıldığı görülmektedir. Bununla birlikte sadece 2 ölçek geliştirme çalışmasında eşdeğer formlara başvurulduğu tespit edilmiştir. Madde analiz çalışmaları kapsamında inceleme yapıldığında çalışmaların büyük çoğunluğunda alt-üst grup analizi ve madde test korelasyonunun yapıldığı anlaşılmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı, okuma becerisi alanındaki ölçek geliştirme süreçlerini incelemektir. Çalışma kapsamında 39 ölçek geliştirme çalışması incelenmiş ve Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te yer alan ölçütler dikkate alınarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalara YÖK Tez,

TR Dizin, TOAD, Google Akademik, ERIC ve Web Of Science (WOS) veri tabanlarında indekslenen ve tam metinlerine çevrimiçi ortamlarda ulaşılabilen makale ve tezler dâhil edilmiştir.

Analize tabi tutulan çalışmalar ana temalara göre incelendiğinde 13 ölçek çalışmasının tutum ölçeği geliştirmeye yönelik olduğu; okuma stratejileri, bilişsel farkındalık, üst bilişsel farkındalık ve ilgi konularına yönelik çalışmaların ise az sayıda olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre tutum ölçeklerinin diğer duyuşsal ölçeklerden daha fazla geliştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Şeker ve Çetin'in (2022) okuma eğitimi alanında geliştirilen ölçek geliştirme çalışmalarını konu aldıkları araştırmalarında da benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Ayrıca Özdemir (2018) okumaya ilişkin lisansüstü çalışmaların konu alanlarını incelediği çalışmasında, okuduğunu anlama konusundan sonra en fazla okuma tutumu, ilgisi ve öz yeterliliği konularının ele alındığını ortaya koymuştur. Çünkü tutumlar, birey davranışlarının sebepleri için önemli olarak düşünülmekte ve bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları içermektedir (Anderson, 1988). Bu şekilde tutum ölçekleri ile çok boyutlu ölçümler yapılabilmektedir. Tutumlar soyut olarak değerlendirilse de ölçülebilmesinin kolay olması, iyi tasarlanmış bir tutum ölçeğinin güvenilir sonuçlar vermesi, uygulama alanının genişliği bakımından daha fazla tercih edildiği varsayılabilir. Söz konusu durumun, diğer becerilerdeki ölçek geliştirme çalışmalarında da tutum alanına daha fazla yer verilmesine neden olduğu düşünülebilir. Tekin ve Bolat'ın (2018) bu kanıyı destekler nitelikteki çalışmalarında yazma eğitimi üzerine geliştirilen ölçekler incelenmiş ve araştırmacılar sayıca en fazla ölçeğin bireylerin tutumlarını belirlemeye yönelik ölçekler olduğunu tespit etmişlerdir. Ölçeklerin ana temalara göre dağılımları analiz edildiğinde tutum ölçeklerinden sonra ikinci sırada motivasyon ve kaygı ölçeklerinin geldiği görülmektedir. Okuma motivasyonu, bireylerin okumaya ayırdıkları zamanı, okuma eğilimlerini, okuma çabalarını, ilgilerini ve meraklarını şekillendiren temel unsurlardan biridir (Yıldız ve Aktaş, 2015). Okuma anlama becerisinin kalitesini belirleyen önemli değişkenlerden biri olan motivasyonun ölçülmesi önem arz etmektedir. İncelemeye tabi tutulan ve üçüncü sırada gelen öz yeterlilik öğrenmeyi etkileyen önemli unsurlardan biridir ve öz yeterliliğin okuma becerisinin geliştirilmesinde ölçülmesi gerekmektedir (Ülper vd., 2013).

Ölçek geliştirme çalışmalarının neredeyse hepsinde kuramsal temeller tanımlanmış ve tümünde ölçme aracının amacı belirtilmiştir. Bazı çalışmalarda ise hem kuramsal temeller belirlenmiş hem de görüş alınmıştır. Bu bulgu, farklı ölçek geliştirme süreçlerini inceleyen araştırmaların sonuçları ile tutarlılık göstermektedir (Çüm ve Koç, 2013; Delice ve Ergene, 2015). Acar Güvendir ve Özer Özkan'ın (2015) çalışmalarında madde havuzu oluşturma aşamasında genelde alanyazından faydalandığı belirtilmiştir. Ölçek geliştirme sürecinin ilk aşaması olan alanyazın taraması ölçmek istenilen kavramın teorik olarak nasıl tanımlandığını göstermektedir ve bu alanda yapılan çalışmalara ulaşılması bakımından önemlidir. Daha önce yapılan çalışmaların güçlü ve zayıf yönleri belirleme imkânı bulan araştırmacı, alanda eksik olan noktaları da bu aşamada belirleyebilir.

Analize tabi tutulan çalışmalar uzman görüşüne başvurulması açısından incelendiğinde 2 çalışma hariç diğer tüm çalışmalarda uzman görüşüne tabii tutulduğu tespit edilmiş olup Çüm ve Koç'un (2013) çalışmalarında da aynı durumun söz konusu olduğu görülmektedir. Uzman görüşüne başvuru çalışmalarının tamamında alan uzmanının varlığından söz edilirken, çalışmaların çoğunluğunda ise ölçme ve değerlendirme uzmanına yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazın incelendiğinde de benzer sonuçların tespit edildiği çalışmalara rastlanılmaktadır (Güvendir ve Özkan, 2015). Farklı katılımcıların ve özellikle alanda uzman kişilerin görüşlerinin alınması ölçeğin ölçmeyi amaçladığı kavramın daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir. Katılımcıların maddeleri nasıl yorumlayabileceği konusunda yol gösterebilir ve görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmelerin yapılması ölçeğin kalitesini artırabilir.

Okuma becerisine yönelik geliştirilen çalışmalar incelendiğinde çalışma grubu olarak en fazla ortaokul öğrencilerinin seçildiği görülmüştür. Ceren vd.'nin (2018) okuma eğitimi üzerine tezlerin eğilimlerini inceledikleri çalışmalarında çalışmaların en çok ortaokul düzeyinde yapıldığı belirtilmiştir. Yapılan diğer akademik çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Özdemir, 2018; Aydın, 2020). Ortaokul okuma eğitiminin kazanıldığı, okuma kültürünün oluşturulmaya başlanıldığı bir dönemdir. Bu açıdan bahsi geçen dönemde öğrencilerin okuma becerisine yönelik tutum, kaygı, motivasyon gibi özellikleri hakkında bilgi edinmek öğrencilere daha iyi rehberlik yapılmasını sağlayabilir. Diğer dil becerilerini konu alan akademik çalışmaları inceleyen farklı çalışmalarda çalışma grubu olarak çoğunlukla ortaokul öğrencileri seçilmiştir. Kardeş vd.'nin (2018) dinleme

eğitimi üzerine yapılan çalışmaları inceleyen çalışmaları çalışmada çalışma grubu olarak en fazla ortaokul öğrencilerinin seçildiğini tespit etmişlerdir. Benzer sonuçlara Kemiksiz (2017) de ulaşmış ve gerekçe olarak ortaokulda görev yapan Türkçe öğretmenlerinin lisansüstü çalışmalar yapmalarını göstermiştir. Tok ve Potur (2015) yazma eğitimi alanında yapılan akademik çalışmalarda, Potur ve Yıldız (2016) konuşma becerisine yönelik tezlerde yaptıkları incelemelere göre çalışma grubu olarak ortaokul öğrencilerinin en çok tercih edilen grup olduğunu ortaya koymuştur.

İncelemeye dâhil edilen çalışmalarda geliştirilen tüm ölçeklerin likert tipi olduğu görülmüştür. Çalışmaların çoğunda 5’li likert tercih edilmiştir. Aralıkların daha net çıkması gerekçesiyle böyle bir seçim yapıldığı düşünülebilir. Turan vd.’ye (2005) göre eğitim araştırmalarında uygulama ve değerlendirmesi kolay olması nedeniyle eğilim ve tutum ölçmek amacıyla genelde likert ölçeği kullanılmaktadır (5’li likert tipi ölçeklerde yer alan orta nokta, madde hakkında nötr olan katılımcıların uç noktaları seçmek zorunda bırakılmalarını da engelleyebilmektedir. Bu şekilde ulaşılan sonuçların daha güvenilir olduğu söylenilebilir.

Araştırmacılar, inceledikleri çalışmalarda en yaygın kullanılan yöntemlerin Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Güvenirlik Analizi olduğunu belirlemiştir. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ve Güvenirlik Analizinin birlikte kullanıldığı çalışmaların ise en çok tercih edilen ikinci analiz teknikleri olduğu görülmüştür. Bu bulgular, Şahin ve Öztürk (2018) tarafından yapılan ölçek geliştirme çalışmaları incelemesinde de AFA ve DFA’ nın yaygın kullanımı ve Güvenirlik Analizi yöntemlerinin sıklıkla tercih edilmesi ile örtüşmektedir. AFA ölçekteki maddelerin hangi faktörleri ölçtüğünü belirlemek için kullanılmaktadır. Bu sayede alt boyutlar ve bu boyutların birbiriyle ilişkileri ortaya çıkmaktadır. Yapısı ortaya çıkan ölçekte maddelerin faktör yükleri tespit edilebilir, her bir maddenin faktörü ne kadar iyi temsil ettiği değerlendirilebilir. AFA ile belirlenen faktör yapısının iç tutarlılığın değerlendirilmesi de DFA ile yapılmaktadır. Ölçeğin hem yapısal hem de geçerlilik açısından kalitesini artırmak isteyen araştırmacılar bu analiz tekniklerini tercih etmektedirler. Ölçüt geçerliğinin ise çok az çalışmada ele alındığı ve alanyazındaki diğer çalışmalarda da ölçüt geçerliğinin incelenmediği gözlemlenmiştir (Acar Güvendir ve Özer Özkan, 2015; Gül ve Sözbilir, 2015). Madde analizlerine bakıldığında ise madde-test korelasyonunun en sık kullanılan yöntem olduğu, madde-test korelasyonu ve alt-üst grup analizinin birlikte kullanıldığı çalışmaların da bulunduğu görülmüştür.

Ulaşılan bulgular çerçevesinde aşağıdaki öneriler yapılabilir:

Tematik içerik analizi sonuçlarına göre, araştırmacılar genellikle tutum ölçeği geliştirmeye odaklanmaktadır. Bu gerekçeyle, belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda öz-yeterlik, kaygı ve algı gibi konularda daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışma grubu olarak ortaokul grubu öğrencilerine yoğunlaşmak yerine farklı örneklem gruplarını da içerecek biçimde ölçek geliştirme çalışmaları yapılabilir.

5’li likert ölçeği, dengeli yapısı, kolay kullanımı ve geniş uygulama alanı sayesinde okuma becerisi ile ilgili geliştirilen ölçekler arasında en sık tercih edilen ölçek türlerinden biridir. Ancak, her araştırmanın kendine özgü özellikleri olduğu için hangi ölçeğin kullanılacağına karar verirken araştırmanın amacı ve katılımcıların özellikleri dikkate alınabilir.

Araştırmalarda ölçme-değerlendirme uzmanlarının yer alması ve ölçek geliştirme çalışmalarını yapmak isteyen kişilere ölçme-değerlendirme uzmanlarından oluşan bir grup tarafından danışmanlık sağlanması uygun olabilir.

Geliştirilen ölçeklerde analiz tekniği olarak hem AFA hem de DFA’ nın birlikte kullanılması önemlidir. AFA ve DFA, ölçeklerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesinde temel istatistiksel yöntemlerdir. Bu yöntemler sayesinde ölçeklerin güvenilirliği ve geçerliliği artırılarak, daha doğru ve güvenilir araştırma sonuçlarına ulaşmak mümkün olabilir.

KAYNAKLAR

Acar Güvendir, M. ve Özer Özkan, Y. (2015). Türkiye’deki eğitim alanında yayımlanan bilimsel dergilerde ölçek geliştirme ve uyarlama konulu makalelerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 23-33.

- Aküzüm, C. ve Özmen, F. (2013). Eğitim denetmenlerinin rollerini gerçekleştirme yeterlikleri bir metasentez çalışması. *EKEV Akademi Dergisi*, 17(56), 97-120.
- Anderson, L. W. (1988). Attitudes and their measurement. In J. P. Keeves (Ed.), *Educational research methodology and measurement: An international handbook* (pp. 421-426). New York: Pergamon Press.
- Aydın, B. (2020). Türkiye'de eleştirel okuma konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Rumeli Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (18), 76-87.
- Ayyıldız, P. (2022). Eğitim yönetimi alanında "liderlik okul yönetimi okul müdürü" temalı ölçek geliştirme/uyarlama çalışmalarının tematik içerik analizi ile incelenmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences / Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 968.
- Boztunç Öztürk, N., Şahin, M. G. ve Kelecioğlu, H. (2015). Eğitim alanında yapılan ölçek uyarlama makalelerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 40(128), 123-137.
- Ceran, D., Aydın, M. ve Onarıcıoğlu, A. (2018). Okuma eğitimi üzerine yapılan tezlerde eğilimler: bir içerik analizi çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2377-2392.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3412>
- Çalık, M., Ayas, A. ve Ebenezer, J. V. (2005). A review of solution chemistry studies: Insights into students' conceptions. *Journal of Science Education and Technology*, 14(1), 29-50.
- Çüm, S. ve Koç, N. (2013). Türkiye'de psikoloji ve eğitim bilimleri dergilerinde yayımlanan ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarının incelenmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 12(24), 115-135.
- Çiltas, A., Güler, G. ve Sözbilir, M. (2012). Mathematics education research in Turkey: A content analysis study. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1).
- Delice, A. ve Ergene, Ö. (2015). Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarının incelenmesi: Matematik eğitimi makaleleri örneği. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 3, 60-75.
- DeVellis, R. F. (2003). *Scale development theory and applications* (2nd ed.). SAGE Publications Inc.
- Eminoğlu Özmercan, E. ve Kemer, B. (2024). Ölçek geliştirme konulu tezlerin ölçek geliştirme standartlarına göre incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 60(60), 190-206. <https://doi.org/10.15285/maruaeabd.1486846>
- Ergene, Ö. (2020). Matematik eğitimi alanında ölçek geliştirme ve ölçek uyarlama makaleleri: Betimsel içerik analizi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(2), 360-383. <https://doi.org/10.33308/26674.874.2020342207>
- Gül, Ş. ve Sözbilir, M. (2015). Fen ve matematik eğitimi alanında gerçekleştirilen ölçek geliştirme araştırmalarına yönelik tematik içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 85-102.
- Güler, G. ve Ayan, C. (2020). Review of attitude scales developed in Turkey between 2002-2018 regarding the scale development process. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 53(3), 839-863. <https://doi.org/10.30964/auebfd.658488>
- Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2011). *Anlatma teknikleri 2: Uygulamalı yazma eğitimi*. Grafiker Yayınları.
- Kardaş, M. N., Çetinkaya, V. ve Kaya, M. (2018). 2005-2017 yılları arasında dinleme eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların eğilimleri üzerine bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 21-32.

- Kaya Uyanık, G., Güler, N., Taşdelen Teker, G. ve Demir, S. (2017). Türkiye’de eğitim alanında yayımlanan ölçek geliştirme çalışmalarının uygunluğunun çok yüzeyle rasch modeli ile incelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 8(2), 183-199.
- Kemiksiz, Ö. (2017). Dinleme becerisi üzerine yazılan makalelerin değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Educational And Teaching*, 5(1), 511-531.
- Koyuncu, İ. ve Kılıç, A. F. (2019). Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanımı: Bir doküman incelemesi. *Eğitim ve Bilim*, 44(198).
- Melanlıoğlu, D. (2014). Okuma kaygısı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin belirlenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176).
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J. ve Altman, D. G. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA statement. *Annals of Internal Medicine*, 151(4), 264-269.
- Mor Dirlik, E. (2014). Ölçek geliştirme konulu doktora tezlerinin test ve ölçek geliştirme standartlarına uygunluğunun incelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5(2), 62-78.
- Özdemir, S. (2018). Okumaya ilişkin lisansüstü araştırmaların eğilimleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1161-1178.
- Potur, Ö. ve Yıldız, Ö. (2016). Konuşma becerisi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (18), 27-40.
- Suri, H. ve Clarke, D. (2009). Advancements in research synthesis methods: From a methodologically inclusive perspective. *Review of Educational Research*, 79(1), 395-430.
- Şahin, M. G. ve Boztunç Öztürk, N. (2018). Eğitim alanında ölçek geliştirme süreci: Bir içerik analizi çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 191-199. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.375863>
- Şeker, Z. C. ve Çetin, D. Y. (2022). Okuma eğitimi alanında yapılan ölçek geliştirme çalışmalarının incelenmesi: Bir meta-sentez çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 11(3), 1193-1209.
- Tavşancıl, E., Güler, G. ve Ayan, C. (2014). 2002-2012 yılları arasında Türkiye’de geliştirilen bazı tutum ölçeği geliştirme çalışmalarının ölçek geliştirme süreci açısından incelenmesi. IV. Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresi (Uluslararası Katılımlı) (pp. 9-13). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tekin, M. T. ve Bolat, Y. (2018). Türkiye’de yazma eğitimi üzerine yapılan ölçek geliştirme çalışmalarının analizi: Bir meta-sentez çalışması. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 26-40.
- Tok, M. ve Potur, Ö. (2015). Yazma eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri (2010-2014 yılları). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 1-25.
- Turan, İ., Şimşek, Ü. ve Aslan, H. (2015). Eğitim araştırmalarında likert ölçeği ve likert tipi soruların kullanımı ve analizi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 186-203.
- Ültay, N. ve Çalık, M. (2012). A thematic review of studies into the effectiveness of context-based chemistry curricula. *Journal of Science Education and Technology*, 26(6), 686-701. <https://doi.org/10.1007/s10956-011-9357-5>
- Ünal, S., Çalık, M., Ayas, A. ve Coll, R. K. (2006). A review of chemical bonding studies: needs, aims, methods of exploring students’ conceptions, general knowledge claims, and students’ alternative conceptions. *Research in Science & Technological Education*, 24(2), 141-172.

Yıldız, M. ve Aktaş, N. (2015). Okuma motivasyonu ve okumaya adanmışlık ölçeği: Türkçeye uyarlama çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 1349-1365.

Ek 1. Tematik İçerik Analizine Dâhil Edilen Çalışmalar

Akkaya, N. ve Çıvğın, H. (2020). Dijital okuma öz yeterlilik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Girişimcilik ve Yenilikçilik*, 20-29.

Alkan, Y. ve Durukoğlu, S. (2023). Kitap okuma motivasyonu ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çocuk Edebiyatı ve Dil Eğitimi Dergisi*, 6(2), 146-171. <https://doi.org/10.47935/ceded.1375410>.

Aydemir, Z. İ. ve Öztürk, E. (2013). Metinlere yönelik okuma motivasyonu ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 12(1), 66-76.

Bulut, S. ve Susar Kırmızı, F. (2022). Dijital okuma motivasyonu ölçeği (dmö): geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 11(4), 1785-1806.

Çiğerci, F. M., Kesik, C. ve Yıldırım, M. (2022). Dijital ve basılı okumaya yönelik tutum ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Mother Tongue Education/Ana Dili Eğitim Dergisi*, 10(3).

Çeliktürk, Z. ve Yamaç, A. (2015). İlkokul ve ortaokul öğrencileri için okuma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 14(1), 97-107. <https://doi.org/10.17051/io.2015.03320>.

Demir, T., Akkaya, N. ve Çüm, S. (2024). Ortaokul öğrencilerine yönelik ekrandan okuma öz yeterlilik ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik, güvenilirlik ve değişmezlik çalışmaları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 12(1), 235-253.

Doğan, B. ve Çermik, H. (2016). Kitap okumaya yönelik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Education Sciences*, 11(3), 168-183.

Dökmen, Ü. (1990). Lise ve üniversite öğrencilerinin okuma becerileri, ilgileri, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 23(2), 395-418.

Durmuş, E. N. U. (2022). Başlangıç düzeyi okuyucularının okuma kaygısı ve okuma motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Efe, P. (2022). Etkileşimli kitap okumanın eleştirel okuma, okuduğunu anlama becerilerine ve okuma motivasyonuna etkisi. [Yayımlanmış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Eğilmez, N. İ. ve Özşavli, G. (2018). Kitap okumaya yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies*, 13(11).

Epçaçan, C. ve Demirel, Ö. (2011). Okuduğunu anlama öz yeterlik algısı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of International Social Research*, 4(16).

Güneş, F. ve Susar Kırmızı, F. (2014). E-kitap okumaya yönelik tutum ölçeğinin (EKOT) geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 3(2), 196-212.

Karabay, A. (2013). Eleştirel okuma öz yeterlik algı ölçeğinin geliştirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(13).

Karahan, B. Ü. (2018). Okumaya yönelik tutum ölçeği: ölçek geliştirme çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 26(1), 67-73.

Karatay, H. (2009). Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 58-79. <https://doi.org/10.11616/AbantSbe.242>.

- Katrancı, M. (2015). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin kitap okuma motivasyonlarının incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(2), 49-62.
- Kırmızı, F. ve Çağ, D. (2023). Okumaya yönelik tutum ölçeği (oyt): geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 2520-2540.
- Kurnaz, H. (2019). Okuma iç motivasyonu ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 234-250.
- Kuzu, S. ve Tülay-Doğan, T. (2015). Öğretmen adaylarına yönelik okuma tutum ölçeği geliştirme. *Journal of Turkish Studies*, 10(15).
- Özbay, M. ve Uyar, Y. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencileri için okumaya yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(2), 1C0048.
- Özcan, M. F. ve Karakaya, B. (2020). Ortaokul öğrencilerinin sesli okuma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 219-228. <https://doi.org/10.21733/ibad.803702>.
- Özcan, M. F. ve Karakaya, B. (2022). Ortaokul öğrencilerinin sesli okuma kaygı düzeylerinin belirlenmesi ve bu kaygının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.
- Özdemir, S. ve Akkaya, N. (2014). Ortaöğretim öğrencileri için okumaya yönelik tutum ölçeği, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(203), 55-73.
- Özdil, B. G. ve Demir, S. (2020). Okumaya yönelik tutum ve alışkanlık ölçeği geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Journal of Bayburt Education Faculty*, 15(30).
- Özen, F. ve Durkan, E. (2016). Üstbilişsel okuma stratejileri kullandırma ölçeğinin geliştirilmesi: Bir geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 11(14).
- Palabıyık, E. (2024). Yetişkinlere yönelik okuma motivasyonu ölçeği geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Research Journal of Academic Social Science*, 7(1), 59-66. <https://doi.org/10.59372/turajas.1272363>.
- Sözen, N. (2023). Sınıf ikliminde okuma becerilerinin geliştirilmesine yönelik bilişsel farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(4), 1037-1055. <https://doi.org/10.16916/aded.1341706>.
- Susar Kırmızı, F. (2012). Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies (Elektronik)*.
- Şahin, E. ve Öztahtalı, İ. (2019). Etkili okuma özyeterlik algı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 14(4).
- Şahin, M. G. ve Öztürk, N. B. (2018). Eğitim alanında ölçek geliştirme süreci: Bir içerik analizi çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 191-199.
- Taş, H. ve Okur, A. The development of reading attitude scale for gifted students: Study validity and reliability.
- Tekdemir, N. (2019). *5E öğretim modelinin ortaokul öğrencilerinin okuma tutumuna kaygısına ve okuduğunu anlama becerisine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Tok, M., Küçük, B. ve Kırmacı, Ö. (2015). Ortaokul kitap okuma alışkanlığı ölçeği: geçerlik güvenilirlik çalışması. *Journal of Theory & Practice in Education (JTPE)*, 11(2).
- Türkel, A., Özdemir, E. E. ve Akbulut, S. (2017). Okuma kültürü ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies*, 12(14), 465-490.
- Ulu, H. (2018). Ekran okuma öz yeterlik algı ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(1), 148-165.

- Ülper, H., Yaylı, D. ve Karakaya, İ. (2013). Okur öz yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 85-100.
- Yurdakal, İ. H. ve Kırmızı, F. S. (2019). Okumaya yönelik tutum ölçeği güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Elementary Education Online*, 18(2), 714-733.

Extended Abstract

In today's rapidly evolving world, societal development and transformation demand continuous advancements in education. Scientific studies in education play a crucial role in addressing the changing needs of individuals and fostering the development of individuals capable of meeting these demands (Çiltaş, Güler, & Sözbilir, 2012). Among these studies, the development and adaptation of scales are essential for understanding societal needs and trends. However, scale development and adaptation are meticulous processes that require considerable time and effort to achieve validity and reliability. Listening, an innate skill acquired from birth, and reading, typically developed with formal education, form the foundation of comprehension skills. Among these, reading skills are particularly critical. Reading involves recognizing, interpreting, and understanding the relationship between sounds, words, sentences, and the overall text (Gündüz & Şimşek, 2011). These skills directly influence academic achievement and broader knowledge acquisition, making them indispensable in educational contexts. To evaluate various dimensions of reading skills, researchers have developed numerous measurement tools. A review of the literature reveals that while some studies focus on specific aspects of scale development, such as factor analysis (Koyuncu & Kılıç, 2019), others take a more holistic approach, examining the entire scale development process. Most studies have been conducted within the field of educational sciences (Çüm & Koç, 2013; Tavşancıl, Güler, & Ayan, 2014; Mor-Dirlik, 2014; Acar-Güvendir & Özer-Özkan, 2015; Kaya-Uyanık, Güler, Taşdelen-Teker, & Demir, 2017; Şahin & Boztunç-Öztürk, 2018; Güler & Ayan, 2020; Ayyıldız, 2022; Eminoğlu-Özmercan & Kemer, 2024) and in science and mathematics education (Gül & Sözbilir, 2015; Delice & Ergene, 2015; Ergene, 2020). Tekin and Bolat (2018), for example, examined scales developed in writing education, while Cin-Şeker and Yücel-Çetin (2022) reviewed scale development and adaptation studies in Turkey and abroad between 2009 and 2020. Building on these efforts, this study aims to provide a comprehensive review of reading skill scales developed in Turkey between 1990 and 2024. The review incorporates a meta-synthesis approach, offering insights into both the strengths and gaps in existing scales. By evaluating these scales, this study seeks to guide researchers in selecting appropriate tools, ensuring more reliable results, and facilitating informed decision-making for future studies. Furthermore, presenting existing literature in a holistic manner aims to serve as a roadmap for upcoming research in the field. This study addresses the following questions: What are the publication year, objectives, and thematic focus of scale development studies on reading skills? What are the key features of these studies in terms of item pool preparation, scale characteristics (e.g., number of items and response options), sample selection, sample size, validity and reliability analyses, and factor dimensions? To address these questions, six major databases relevant to social sciences in Turkey were systematically searched: TOAD, ERIC, Web of Science, YÖK Thesis, Google Scholar, and TR Index. Keywords such as "reading anxiety/attitude/self-efficacy/motivation/cognitive awareness/metacognitive awareness/interest/culture/habit scale, scale development, validity and reliability" were used in both Turkish and English. Only full-text articles and theses meeting the inclusion criteria were considered, resulting in 39 studies. The data collection tool for this research was adapted from the "Scale Development Process Control Form" by Kelecioğlu, et al. (2015), Şahin, and Boztunç-Öztürk. This tool facilitated a systematic content analysis of the identified studies. The findings revealed the following trends: Of the 39 studies, 13 focused on developing scales to measure reading attitudes, making this the most frequently studied theme. There were fewer studies addressing reading motivation, self-efficacy, anxiety, and interests, as well as cognitive and metacognitive awareness. Limited attention has been paid to reading culture, habits, and interest. Almost all studies explicitly defined their theoretical foundations and the intended purpose of the scales. A few studies also integrated expert opinions during scale development. The majority of the scales were developed for middle school students. This suggests a concentration of research efforts on this age group, with fewer studies targeting other educational levels or diverse populations. All reviewed scales were Likert-type, with the 5-point Likert scale being the most commonly used. This reflects a consistent methodological approach in the field. Exploratory Factor Analysis (EFA) was the most frequently applied method, followed by Confirmatory Factor Analysis (CFA). Several studies employed both techniques to ensure robust validity. Internal consistency was the predominant method for reliability analysis, while test-retest reliability was used less frequently. Criterion validity was addressed in only a few studies, indicating a potential area for improvement. Item-test correlation was the most commonly used method, with some studies

combining it with sub-superior group analysis. The results indicate a significant focus on affective scales, particularly those measuring reading attitudes. This emphasis aligns with the critical role of attitudes in shaping students' reading behaviors and academic performance. However, the limited number of scales addressing higher-order cognitive aspects such as metacognitive awareness and strategy use highlights an area requiring further exploration. The reliance on middle school students as the primary study group may reflect practical considerations such as accessibility, but it also underscores the need for more diverse sampling in future research. Similarly, the consistent use of Likert-type scales and the dominance of EFA and reliability analysis suggest well-established practices in the field. Yet, the underutilization of criterion validity and alternative reliability methods points to opportunities for methodological enhancement. This study provides a comprehensive overview of scale development studies on reading skills in Turkey. It highlights the strengths and gaps in the existing literature, offering practical insights for researchers. To advance the field, the following recommendations are made: Broaden the thematic scope of scale development to include underexplored areas such as reading culture, habits, and higher-order cognitive processes. Diversify study populations to include different age groups, educational levels, and sociocultural contexts. Incorporate more robust validity measures, particularly criterion validity, in future studies. Explore alternative reliability analysis methods beyond internal consistency. Develop and adapt scales in alignment with emerging trends in technology and digital reading. By addressing these areas, future research can contribute to a more nuanced understanding of reading skills and support the development of reliable, valid, and comprehensive measurement tools.